

УДК 658.23:339.166.5

ПЛАНУВАННЯ І ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Семенова Валентина Григорівна, к. е. н., доцент, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна

Анотація — В роботі досліджено планування та організацію в системі управління інтелектуальною власністю підприємства. Розглянуто принципи, функції планування процесів створення та використання інтелектуальної власності підприємства. Визначено основні завдання планування. Досліджено особливості організації використання об'єктів інтелектуальної власності. Визначені чинники, які впливають на організацію процесів створення та використання інтелектуальної власності підприємств. Обґрунтована необхідність виділення окремої організаційної структури для ефективного управління процесами створення та використання об'єктів інтелектуальної власності.

Ключові слова — інтелектуальна власність, організація, планування, принципи.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Ефективність використання об'єктів інтелектуальної власності (ІВ) на вітчизняних підприємствах багато в чому обумовлена наявністю дієвої системи управління цими процесами. Планування та організація будучи основними функціями управління забезпечують поступальність та безперервність процесів створення та використання ІВ.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Дослідженням процесів управління інтелектуальною власністю на підприємствах займалися як вітчизняні, так і зарубіжні вчені, серед яких можна виділити В. П. Чеботарьова, П. М. Цибульова, В. Г. Зінова, М. П. Войнаренко, М. В. Вачевського, Л. І. Федулову, А. І. Яковлева та інших. Їхні

дослідження присвячені теоретичним та практичним аспектам управління ІВ.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на численні дослідження на сьогодні недостатньо розглянуто проблеми планування та організації використання інтелектуальної власності підприємств.

Постановка завдання. Метою дослідження є виявлення особливостей планування та організації використання інтелектуальної власності підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Планування використання об'єктів ІВ передбачає визначення конкретних цілей, завдань створення та використання об'єктів ІВ та засоби їх досягнення. Планування є методом, однією із складових (функцій) управління підприємства та найважливішим елементом господарського механізму.

Планування використання об'єктів ІВ спрямоване на визначення основних показників їх використання: оцінки очікуваного рівня доходу та прибутку, оцінки витрат ресурсів, необхідних для створення і використання об'єкта ІВ в діяльності підприємства з урахуванням можливих змін зовнішнього середовища, та їх впливу на процеси використання об'єктів ІВ. На думку авторів роботи [3], основними функціями планування є наступні:

- здійснення економічної політики на підприємствах;
- забезпечення узгодженого розвитку усіх складових підприємства;
- забезпечення планомірного та поступального розвитку підприємства;
- формування основ для досягнення керованості підрозділів підприємства;

- створення умов для забезпечення оптимальних результатів діяльності підприємства [3, с.58].

До принципів планування у роботі [4] відносять:

- принцип цільової спрямованості;
- принцип єдності (системності);
- принцип цілеспрямованості;
- принцип інтегрованості;
- принцип цілісності;
- принцип повноти;
- принцип гнучкості;
- принцип безперервності [4, с.20].

На нашу думку, основними завданнями планування створення та використання об'єктів інтелектуальної власності є:

1. Аналіз потенціалу підприємства щодо створення об'єктів інтелектуальної власності.
2. Визначення перспективних видів об'єктів ІВ.
3. Розробка послідовності етапів створення ІВ.
4. Аналіз ресурсного забезпечення створення об'єктів ІВ.
5. Оцінка майбутньої вартості об'єктів ІВ.
6. Прогнозування економічної ефективності використання об'єктів ІВ.

В роботі [1] автори зазначають, що функція організації інтелектуальної власності полягає у визначенні послідовності і координації дій усіх структурних підрозділів та елементів підприємства, необхідних для створення об'єктів ІВ. Чим складніша система організації виробництва, тим більше необхідна чітка організація, яка б задовольняла сучасним вимогам щодо техніки і технології виробництва, пропорційного розвитку різних складових (технічної, виробничої, економічної, фінансової) підприємства за умови оптимальних трудових, фінансових і матеріальних витрат [1, с. 26].

Необхідність виважених підходів до організації управління ІВ обумовлено, на наш погляд, наступними чинниками: різноманіття форм і видів об'єктів ІВ підприємства; необхідність розробки стратегії і тактики управління ІВ; багатофункціональність управління ІВ;

велика кількість підрозділів, які приймають участь у створенні об'єктів ІВ; необхідність координації взаємодії підрозділів і зовнішніх партнерів підприємства, що беруть участь в процесі створення та використання об'єктів ІВ; специфіка інструментів і методів управління ІВ; ризики, обумовлені невизначеністю використання об'єктів ІВ та можливістю виникнення недобросовісної конкуренції.

Ми вважаємо, що сьогодні назріла необхідність і" створенні передумови для виділення окремої організаційної ланки (самостійної функціональної підсистеми) для ефективного управління ІВ підприємства.

Доцільність такого підходу підтверджують дослідження процесів організації ІВ підприємствами у світовій практиці. Зокрема, автор у роботі [2] зазначає, що в провідних західних компаніях все більшого поширення набуває створення нових підрозділів та посади фахівців, які спеціалізуються на управлінні інтелектуальною власністю [2, с. 360].

Висновки. Дослідження планування та організації ІВ як основних функцій управління показує необхідність застосування наукових підходів та дотримання основних принципів в процесі використання ІВ.

Список використаної літератури

1. Вачевський М.В. Кремень В. Г., Мадзігон В. М., Скотний В. Г., Левченко Г. Є., Вачевський О. М. Інтелектуальна власність: теорія і практика інноваційної діяльності: Підручник / За ред. проф. М. В. Вачевського. — К.: ВД Професіонал, 2005. — 448 с.
2. Кучумова І. Ю. Інтелектуальний капітал в системі управління підприємством / І. Ю. Кучумова // БІЗНЕСІНФОРМ (Економіка: менеджмент і маркетинг). — 2013. - № 12. - с. 357 – 364.
3. Осипов В. І. Економіка підприємства: Підручник. — Одеса: «Маяк», 2005. — 724 с.
4. Планування діяльності підприємства: Навч. посіб. / За заг. ред. В. Є. Москалюка. — К.: КНЕУ, 2005. — 384 с.

Автори

Семенова Валентина Григорівна, доцент кафедри економіки підприємства, Одеський національний економічний університет (semenova.vg@mail.ru).

Тези доповіді надійшли 31 січня 2015 року.

Опубліковано в авторській редакції

